СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
РІК LVIII. Ч. 75. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 1-го КВІТНЯ 1950. No. 75. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 1, 1950. VOL. LVIII.
П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ НАЗИВАЄ СЕНАТОРІВ САБОТАЖНИКАМИ

Кій Вест, на Флориді, 30 березня. — Президент Труман у пресовій конференції висловився, що республиканські мисливці, що полюють за шпигами і критики його закордонної політики роблять зусилля для саботування двопартійної політики й остеріг, що така поведінка стає найважливійшим капіталом Кремля у холодній війні.

Він сказав, ще що напад республиканців на департамент стейту і на льояльність деяких його працівників та урядовців є тільки шуканням засобів, якими вони хотіли б поборювати теперішню демократичну адміністрацію при осінних виборах з метою захопити Конґрес під свою контролю. Якщо республиканці хотіли б попрацювати, то вони б найшли гасла для виборів, а так вони тільки пробують саботувати закордонну політику Злучених Держав підчас теперішньої холодної війни, а це подібне до стріляння на своїх вояків ззаду у справжній війні.

Про сенатора Джозефа МекКарті, республиканця з Висконсин, президент сказав, що то він є „капіталом Кремля” в теперішній холодній війні і що всі його спроби відкрити шпигів у департаменті стейту показалися невдачними. Президент твердить, що безупинні безпідставні напасти деяких республиканців на закордонну політику, вказують на їхнє змагання до [illegible] ізоляціонізму. Він признав, що такі республиканські сенатори, як Ванденберґ або Салтостал намаґаються недопустити до цього. Він теж назвав по імені сенаторів, яких він вважає за саботажників. Це такі сенатори. МекКарті, Стайлс Бриджес з Ню Гемпшир і Кенет С. Веррі з Небраски. При цій нагоді президент ствердив, що то Совєти відповідають за холодну війну і тому зовсім оправданий є страх американців перед затіями комуністів. Самий комунізм не є такий страшний, як тоталітаризм, який вони вводять у всіх країнах. Він сказав, що Росія є такою поліційною державою, як Німеччина за Гітлера або Еспанія за Франка.

У повному сенаті виголосив сен. Джозеф МекКарті промову, в якій заявив, що він має докази, що знавець далекосхідної політики департаменту стейту, Овен Латимор,” є совєтським агентом і що він є, або принаймні був членом Комуністичної партії”. Дальше сказав сенатор, що загальний амбасадор Филип К. Джесуп, став „дуже цінним оруддям комуністів в 1943 р.” Про себе сказав МекКарті, що він піднімає хрестоносний похід, бо не вірить, щоб президент Труман або генеральний прокуратор Дж. Гаверд МекҐрет мали добру волю діяти на підставі звісних доказів. Він каже, що докази предложив уже Федеральному Бюрові.

Латимор, який находився в Азії, вже їде до Америки і заявляє, що порахується з сен. МекКарті.

СУДДЯ НЕ МОЖЕ ВИЖИТИ З $15,000 ПЛАТНІ.

Ню Йорк. — Федеральний суддя Саймон Рифкинд, вислав до президента Трумана заяву резиґнації зі свого досмертного становища. В мотивах резиґнації написав, що $15,000 його річної платні не вистачає йому на життя щодо його становища і на втримання дітей.

ЗМІНИ НА ВИСОКИХ СТАНОВИЩАХ

Президент Труман назначив Гордона Грея спеціяльним асистентом для полагодження різниць в долярових справах між Америкою й европейськими демократіями. Грей це уступаючий секретар армії. На його місце назначив президент Френка Пейса, теперішнього директора бюджету. На місце Пейса приходить Фредерик Дж. Лотон, теперішній заступник директора бюджету.

Секретар повітряних сил В. Стюарт Саймингтон зрезиґнує зі свого становища і обійме місце предсідника Краєвої Ради Ресурсів Безпеченства.

УСУВАЮТЬ УРЯДОВЦІВ БЮРА ДОБРОДІЙНОСТИ ЗА НЕЛЬОЯЛЬНІСТЬ.

Ню Йорк. — Між комісарем прилюдної добродійности Реймондом М. Гілардом і бюровими працівниками вибухла місцева „холодна війна”, коли комісар усунув 4 урядовців і суспендував 27 інших за те, що вони брали участь в демонстраціях у бюрах прилюдної добродійности на передмістю Бронкс. Ці бюра здавна мають славу пристановища для комуністичних симпатиків. Усунені службовики були тимчасовими працівниками.

ПОВОРОТ АМЕРИКАНСЬКОГО „БЛУДНОГО СИНА”.

Ню Йорк. — Американський вояк з другої світової війни, Гері Дейвис, який виїхав опісля до Франції і там заявив себе „бездержавним громадянином цілого світу”, повернувся до Америки. Після висадки в пристані його приміщено в імміграційній станції на Елис Айленд. Він дальше хоче остатися бездержавним, одначе пересиджувати в Злучених Державах.

НОВІ ФОНДИ НА ПОВІТРЯНУ ОБОРОНУ.

Після переслухання ген. Двайта Д. Айзенгавера в сенатській підкомісії приділів, комісія збройних сил палати репрезентантів ухвалила виасигнувати дальших $467,000,000 на виріб летунської зброї для оборони країни. Голова комісії Карл Винсон виявляє, що треба $200,000,000 на побудову нових літаків, а 410,000,000 на летунську частину воєнної маринарки.

ЗГОРІЛО 9 ОСІБ В САНАТОРІЇ ДЛЯ УМОВО НЕДУЖИХ.

Филаделфія. — Умово недужий ветеран Ніколас Верна, якого приміщено в санаторії для умово недужих на передмістю Чеснат Гіл, підпалив вогонь в долішній кімнаті і зголосив алярм. Заки вдалося вгасити пожежу, згинуло 9 осіб, між ними 5 таких, що були приковані до каменя, бо служба не могла дати собі з ними ради. Рятунок хворих був дуже утруднений через те, що їх треба було обвивати в коци, щоб не допустити їх до насилля над членами пожежної сторожі.

РЕЙНО ЗА ПРИТЯГНЕННЯ НІМЦІВ ДО ОБОРОНИ ЕВРОПИ

Ню Йорк, 30 березня. — Колишній французький премієр, а теперішній предсідник Економічної Комісії Дорадчої Европейської Асамблеї виголосив промову на зібранні Американського Комітету для Обєднаної Европи в Метрополітен Клюбі. З його промови замітні такі заваги:

Европа має Атлантійський Пакт і дістає вже зброю. За це ми вдячні Америці. Одначе, чи ми вже забезпечені? На мою думку ми повинні йти дальше і швидше. Ми мусимо обєднати Европу для її оборони, одначе ця проблема є заважка для самої Европи. „Европейські армії в Атлантійськім Пакті повинні обіймати німецькі війська — я не кажу, що німецьку армію, бо це є різниця”. Західна Німеччина мусить бути допущена до Дорадчої Асамблеї, яку створено в Страсбурґу останнього року. Вона мусить бути частиною европейського союзу, бо Европа не може існувати без Німеччини. Одначе Британія мусить стати теж частиною союзу, бо без неї Німеччина буде домінувати европейський союз.

Опісля Рейно порівняв рятунок Европи з операцією для рятунку пацієнта, одначе така операція мусить бути переведена без знечулювання. Британські робітники й французькі глядять тільки за заробітками. Одначе після вигаснення Пляну Маршала в 1942 р. в Европі не буде зовсім праці. Тоді прийде не хвилева біда, а постійне і безнадійне лихо. Малі европейські держави не всилі конкурувати з Росією, тому їм треба обєднатися для конкуренції з Росією й Америкою. Треба створити ринок для 250,000,000 людей і в тій цілі треба обєднати европейські країни з Америкою в економічний союз. При кінці Рейно прохав допомоги для Франції.

АЧЕСОН ЗА ФОНДИ НА ЧЕТВЕРТУ ТОЧКУ

Вашингтон. — Секретар стейту Дін Ачесон звернувся до сенатської комісії закордонних відносин за негайне виасигнування $45,000,000 для започаткування Четвертої Точки з інавгураційної промови президента Трумана на розвиток відсталих країв. Він каже, що швидше ухвалення цього законопроєкту піднесе на дусі вільні країни Азії, Середнього Сходу й Латинської Америки.

АМЕРИКАНСЬКІ ПРОФЕСІОНАЛІСТИ ЗА ПРИЗНАННЯ КОМУНІСТИЧНОГО РЕЖИМУ В КИТАЮ

Ню Йорк. — Рада Чужинних Відносин перевела анкету між 720 предсідниками бизнесових корпорацій, суддями, президентами каледжів, редакторами газет і іншими професіоналістами в справі відносин Америки до комуністичного Китаю. Більшість запитуваних виявили думку, що кінець-кінців Злучені Держави найдуться в кращім положенні, коли погодяться з конечністю, що треба признати комуністичний режим у Китаю. Якщо прийшло б до дипломатичного признання, тоді торгівля Америки з комуністичним Китаєм була б оперта на таких підставах, як це тепер діється між Америкою й советськими сателітами в Европі.

ЛЮБКА КОЛЕССА В КАРНЕҐІ ГОЛ

Світової слави піяністка, — Любка Колесса, виступить в Карнеґі Гол в Ню Йорку зо своїм власним концертом теж і цього року, в понеділок, 3. квітня, вечером, і гратиме композиції таких мистців, як Ліст, Моцарт, Шуман, Шопен і т. п. Її гру схарактеризувала минулого року нюйорська критика як найбільш досконалу і додала, що Карнеґі Гол це те місце, де їй належиться виступати.

КВІНТЕТ БАНДУРИСТІВ НА ТЕЛЕВІЗІЇ.

Ню Йорк, 31. березня. — Як уже свого часу повідомлено, минулої суботи на телевізійній станції WJZ (ABC — телевізійний канал 7) виступив відомий вже у нас Квінтет Бандуристів під проводом С. Ганушевського. Виступ відбувся стараннім Вімен'с Нейшинел Інститют, в рямках телевізійної програми „Маркет Мелодіз”, та мав такий успіх, що телевізійна станція заанґажувала Квінтет до дальших суботніх виступів, обіцюючи їм в дальшому постійний контракт.

ПОМЕР ЛЕОН БЛЮМ

Париж, 31. березня. — Вчора помер тут на атаку серця колишній премієр Франції та відомий провідник французьких соціялістів, визначний державний муж Леон Блюм, проживши 78 років. Його роля і вплив на долю Франції протягом останніх трьох десятиріч є історичним фактом. Блюмові у великій мірі завдячується, що Франція в багатьох загрозах потрапила вдержати середній шлях, зручно оминаючи загрози скрайностей. На вістку про смерть цього визначного політика і громадянина та державного мужа, його відвідали вже на смертній постелі всі державні достойники, включно з президентом Оріолем. В коментарях місцевої і закордонної преси стверджується, що зі смертю Блюма Франція понесла справді велику втрату.

СТАЛІН ВЖЕ ТЕЖ „ПРОРОК”.

Москва, 31. березня. — До всіх безглуздих титулів, як „геніяльний вождь”, „мудрий учитель”, „ясне сонечко” і т.п., Сталінові тепер ще додано такий же безглуздий титул „пророка”. Відомий закордонно-політичний журнал „Новоє Время” твердить, що Сталін ще в 1926 році „випророчив” все, що тепер сталося в Китаю.

ЧЕХИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВИДАЧІ ВТІКАЧІВ

Прага, 31. березня. — Комуністичний уряд Чехословаччини вручив вчора місцевій американській амбасаді аж дві ноті, домагаючись видачі „як звичайних злочинців” вісімох чеських пілотів, що замість залетіти до Праги, завезли кількадесять пасажирів на трьох чеських літаках в американську зону Німеччини. Чехи базують своє домагання на твердженні, що „злочин” був поповнений на чеських літаках і над суверенною чеською територією. В додатку, чеський уряд протестує проти „ґештапівських метод”, що ними мали користуватись американці при переслуханні втікачів, заявляючи рівночасно, що „втеча була приготована підривно-терористичною групою”. Чехи домагаються тільки видачі пілотів, а не 27 подорожних, які з усіх 85 пасажирів трьох літаків рішили залишитися на Заході. Чотирьох з вісімох пілотів, видачі яких домагається Прага, служили під час війни при британській авіяції.

ВІДГОМІН КОНҐРЕСОВОЇ АКЦІЇ В СПРАВІ ІРЛЯНДІЇ.

Лондон, 31. березня. — Видвигнене в американській Палаті Репрезентантів домагання, щоби Злучені Держави припинили допомогу Пляну Маршала для Британії аж доки Британія не погодиться на злуку Ірляндії, викликали різноманітний відгомін в самій Ірляндії та в Англії. Американське домагання викликало справжнє одушевлення в Ірляндії, а ірляндський премієр публично висловив американцям подяку. Натомість помітне поіритування з того приводу виявили власті Північної Ірляндії. Самих англійців американський виступ ані не схвилював ані не поіритував. Вони прийняли його флегматично, як англійці.

ПОПОВІЧ ПРИЗНАЧЕНИЙ ЮГОСЛАВСЬКИМ АМБАСАДОРОМ В ЗДА.

Београд, 31. березня. — Тут офіційно повідомлено, що заступник міністра закордонних справ і тісний співробітник маршала Тіта, Владімір Поповіч, був іменований югославським амбасадором до Вашинґтону. Досі цей пост занімав Сава Касановіч. Поповіч має 36 років та від 1932 року є членом комуністичної партії. Під час війни він брав активну участь в комуністичній партизанці та дослужився там ранги „генерала”.

ВОДНЕВА БОМБА ГОЛОВНОЮ ПРОБЛЕМОЮ О.Н.

Лейк Соксес, 31. березня. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй, Триґве Лі, приготовив листу найважливіших проблем, що повинні бути поставлені на порядок нарад пропонованої ним надзвичайної конференції Ради Безпеки. На листі є шість справ, між ними справа водневої бомби.

ПАЛАТА ВІДБИЛА ДАЛЬШІ СПРОБИ ОБМЕЖЕННЯ ЧУЖИННОЇ ДОПОМОГИ

Вашингтон. — Після передучорашньої поразки в палаті репрезентантів демократична більшість відкидала одну за одною поправки до урядового проєкту для виасиґнування допомоги на 1950-51 рік для европейських країн і поробила приготування до зміни вже прийнятих застороґ у „комісії цілости”. З цією метою прихильники уряду мобілізують свої сили для голосування.

НІМЕЧЧИНА І СААРЩИНА БУДУТЬ ЗАПРОШЕНІ ДО ЕВРОПЕЙСЬКОЇ РАДИ

Страсбурґ, Франція, 31 березня. — Міністеріяльний Комітет Европейської Ради рішив вчора запросити до участи в цій організації Західну Німеччину та Саарщину на базі рівности. Міністеріяльний Комітет складається з міністрів закордонних справ 13-ти об'єднаних в цій Раді европейських країн та має екзекутивний характер. Предсідником вчорашніх нарад був французький міністер закордонних справ, Роберт Шуман. Ставляючи на порядок нарад справу запрошення Німеччини і Саарщини до Ради, він заявив, що Німеччина не видвигнула жадних передумов, а тільки звернулася до урядів Британії і Франції з деякими формальними запитами, між іншим і щодо можливостей німецького спостерігача в Міністеріяльному Комітеті. Франція і Британія, відповідаючи німецькому канцлерові, д-рові Аденауерові, через своїх високих комісарів, мусіли виключити таку можливість, бо в Комітеті міг би засідати тільки міністер закордонних справ, якого Німеччина ще не має. Вчора ухвалено тільки проєкт запрошення у відповідному підкомітеті і цей проєкт має бути прийнятий сьогодні Комітетом міністрів. У вчорашніх нарадах взяв участь вперше міністер Ісляндії, яку в останньому прийнято до Ради. В міжчасі з Франкфурту заповідається можливість основної крізи в німецькому парляменті з огляду на рішення Міністеріяльної Ради прийняти Німеччину і Саарщину до Ради як рівних партнерів. Діло в тому, що сильна опозиція у федеральному парляменті вважає Саарщину німецькою територією і тим самим відмовляє їй права на рівне партнерство. Проте, загально вважається, що уряд і парлямент приймуть запрошення, як чергову велику уступку західних аліянтів в користь Німеччини.

НІМЦІ БУНТУЮТЬСЯ ПРОТИ СОВЄТСЬКОГО ТОТАЛІТАРИЗМУ.

Берлін, 31 березня. — Проф. Ульрих Ноак, відомий основник „Наугамського Кружка” в совєтській зоні, що ставив собі за ціль змагання до об'єднання Німеччини, повідомив вчора про виступлення його групи зі зліпленого Совєтами комуно-німецького „національного фронту”, стверджуючи, що цей „фронт” змагає до насильного повалення західно-німецького уряду. Рівночасно шість ліберальних депутатів в совєтській Саксонії-Ангальті зголосили свою резиґнацію на знак протесту проти совєтсько-тоталітарного характеру плянування на жовтень „виборів” в совєтській зоні Німеччини.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПРОПОНУЄ НОВУ РОЗВ'ЯЗКУ КРІЗИ.

Брюсель, 31 березня. — Новопризначений премієр Бельгії, якому все ще не пощастило створити уряду, запропонував нову розв'язку крізи, яка постала у зв'язку з рішенням плебісциту про поворот короля Леопольда. Ліберальний премієр Девезе пропонує дозволити королеві на поворот, але під умовою, що він негайно після того абдикує в користь свого сина.

ЗАХІДНІ АЛІЯНТИ ДОРУЧИЛИ НІМЕЧЧИНІ ЗДЕРЖАТИ ВИПЛАТУ ВІДШКОДОВАНЬ.

Франкфурт, 31 березня. — Західні високі комісаріяти доручили урядові західно-німецької републики здержати дальше здійснювання програми виплати відшкодовань за власність, загарбану Німеччиною з інших країн під час війни. Рішення закінчує програму, в рямках якої повернено 16 европейським країнам, включно зі Совєтським Союзом, мистецьких творів, машинерії, коней, біжутерії та інших скарбів на загальну вартість 300,000,000,000 долярів зі самої тільки американської зони.

ЧЕРГОВА ПОРАЗКА ЛЕЙБУРИСТІВ, ЦИМ РАЗОМ В ПАЛАТІ ЛОРДІВ.

Лондон, 31 березня. — Лейбуристи висміяли свою першу поразку в Палаті Громад в справі відрочення нарад та заявили, що вони продовжуватимуть свій уряд. Але їх настрої дещо погіршилися, як їм довелося пережити другу поразку, тим разом в Палаті Лордів, яка більшістю 29 голосів проти 14 переголосувала опозиційну пропозицію теж в справі відрочення нарад.

МІЖНАРОДНИЙ ТРИБУНАЛ ПІДДЕРЖАВ АМЕРИКУ ПРОТИ СОВ. САТЕЛІТІВ.

Гаага, 31 березня. — Міжнародний Трибунал більшістю 11 голосів проти 3 виніс вчора рішення в користь Злучених Держав і Британії в їх обвинуваченнях проти совєтських сателітів: Румунії, Болгарії і Мадярщини за порушення гарантованих їхніми мировими договорами людських прав. Трибунал не розглядав самої справи, як такої, а тільки позитивно відповів в користь Америки та Британії на два дорадчі запити.

17 КРАЇН ПРОГОЛОСИЛИ АМНЕСТІЮ В СВЯТОМУ РОЦІ.

Рим, 31 березня. — З нагоди проголошеного Католицькою Церквою Святого Року, 17 країн і територій дали більшу або меншу амнестію своїм в'язням, повідомлено тут центральним комітетом Святого Року. До цих країн належать: Бразилія, Мальта, Ірляндія, Еспанія, Сварцина, Італія, Домініканська республіка, Нікараґуа, Трієст, Чілє, Венесуеля, Параґвай, Західна Німеччина, Гаїті, Перу, Куба і Либан. Еспанія звільнила 13,000 в'язнів.

СЕСІЯ ГРЕЦЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Атени, 31 березня. — Вчора відбулася інавґураційна сесія нового грецького парляменту, на якій полагоджено тільки формальність заприсяження на конституцію нових депутатів і сесію відрочено до після великодня. На всіх 250 членів парляменту в цій сесії взяло участь і були заприсяжені тільки 120 депутатів.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕЗРОЗУМІЛА ПОЛІТИКА

Запитувано 720 „інтелігентних і добре поінформованих" американців про те, яка є політика Злучених Держав у відношенні до Китаю. Відповіді, які дістала Рада Закордонних Відносин", що переводила анкету, вказують на цілковиту збентеженість у цій так важній сьогодні справі. Коли ж таке завважується серед американців, що про такі справи думають і за ними добре слідкують, то що ж тоді говорити про широкий американський загал. Або берім американську пресу, не сензаційну, але ту, що звичайно добре інформує. Чи вона визнається на політиці американського уряду щодо Китаю? Одна частина обмежується до того, що пише, що політика уряду неясна. Друга каже, що ця політика „фатальна", наскрізь помилкова. Знов інші думають, що уряд не має щодо Китаю взагалі ніякої політики.

Серед таких відносин не диво, що відчувається конечна потреба основної ревізії цеї політики. Що правда, американську закордонну політику щодо Китаю критикують уже від довгих років як таку, що допомогла китайським комуністам і Кремлеві загарбати владу в Китаю. Але в тому, що американці не приходять і в тій критиці аж до такого нерозумного припущення, щоб уряд діяв тут свідомо на шкоду своєї країни і вільного Китаю, а в користь Москви та комуністів, є і причина їх збентеженості. Вони прямо не розуміють, чому так дістся. До того не мають досить правдивих інформацій щодо того, чи вашингтонський уряд зробив усе потрібне, щоб комуністи не загарбали влади в Китаю.

Та чи так є тільки з Китаєм? Чи було б інакше, якби повести подібну анкету між „інтелігентними і добре поінформованими" американцями в справі сходу Европи? Та ж той схід Европи являється для американського загалу ще далі тільки „Росією", так, як це виходить часто й зо слів найвищих урядових осіб, що глядять територіяльно й політично на „Росію" зо „стейтами" в подібний спосіб, як і на Злучені Держави. А чи може нині хто сказати, яка є політика Злучених Держав у відношенні до тої „Росії" сьогодні, чи на випадок, якби вона почала розлітатись? Можна цілком певно твердити, що й „найінтелігентніші" американці, що визнаються на „Росії", не мають на це відповіді, коли йдеться про думку уряду. Що ж тоді мають думати ті, що очікують години визволення „з-під Росії", коли про те визволення не чути з Білого Дому, чи з департаменту стейту, себто з місць, які сьогодні є найбільшою надією народів, поневолених Москвою.

Треба ствердити, що як президент Труман, так і ті, що займали місце секретаря стейту, включно з теперішнім секретарем Ачесоном, нераз уже виголошували промови, чи складали офіційні заяви, теж і в Конгресі, повні прекрасних і благородних слів про найвищі ідеали свободи, рівности і братерства. Вони нераз згадували навіть і по імені „Росію", Кремль, російський імперіялізм і поневолені народи, але по правді ніхто й досі не знає, що ці слова означають у простій та усім зрозумілій мові, коли б так прийшлось їх уже сьогодні здійснити. Не знають цього американці й не знають цього гноблені Москвою і комуністичними режимами народи. Не знає цього і многострадальний український нарід, як не знаємо і ми, американські українці, що хотіли б йому передати з Америки надію на повне визволення і на таку повну державну незалежність, якою втішається американський нарід.

„Третя Палата Конгресу"

„Оброблювання конгресменів", відоме в американськім Конгресі як „лабі" (в европейських парляментах „кулуари") стало під теперішню пору небезпекою для єдности нації; воно розбиває суспільність. Так схарактеризував „лабі" один зі свідків, покликаних перед „Вибрану Комісію для Слідства над Діянням „Лабі", яку настановила свого часу палата репрезентантів Конгресу. Цим свідком був Едгар Лейн, інструктор політики в університеті Принстон. Комісія студіює можливість зміни закону в справі „оброблювання" конгресменів, ухваленого в р. 1946.

Конгресмен Врайт Патман, автор книжки „Наш Американський Уряд", пише, що вживати „лабі" або діяти як „лабі" це значить впливати на законодавців, щоб вони голосували „за" або „проти" якогось законопроєкту. Це слово пішло від використовування коридорів конгресу, званих в англійській мові „лабі", для зустрічі посторонніх осіб з послами і з наміром переконати їх, що якийсь законопроєкт („бил") є добрий або шкідливий. „Лабі" в засаді не є злом. Таким шляхом Конгрес може діставати такі інформації з першої руки, які дуже цінні. Біда тільки, що „оброблюванням" займаються часто такі сили, що мають на цілі тільки матеріяльні зиски, які нераз не є ніким іншим, а тільки звичайною грабіжжю. Тому саме Конгрес в 1946 році окремим законом обмежив діяльність агентів- „лабістів" — у такий спосіб, що накинув їм обов'язок зареєструвати себе й організацію, яку вони представляють. Таку реєстрацію поміщує що чверть року конгресовий протокол („Конгрешенел Рекорд").

По двох роках цеї практики виявилося, що сама реєстрація лабістів не є вистачальна. Тому названа вгорі комісія робить приготування до зміни закону. Для підготови змін комісія переслухує знавців і свідків. Дотеперішні свідки не спромоглися ще навіть на наукове означення слова „лабі". Внаслідок цього повстає непевність, хто має реєструватися як „лабіст", а хто від цього звільнений.

Джордж Б. Галовей, директор спільної конгресової комісії, яка приготовляла тепер існуючий закон в справі реєстрації „лабістів", твердить, що цілі хмари агітаторів облягають конгресменів і подають себе за представників різних бизнесових груп, або фармерських організацій чи робітничих юній і всі вони твердять, що заступають законні інтереси. Галовей нараховує 1,500 до 2,000 таких „лабістів", тобто три або чотири „лабісти" на кожного члена Конгресу і каже таке:

„Беручи разом, оці великі, могутні й добре фінансовані краєві організації (які послугуються „лабістами"), становлять свого роду третю палату краєвої легіслатури. Вияснюючи, що їх особливий інтерес є тотожний з інтересом загалу, вони безупину роблять натиск на законодавців і урядовців і грозять політичною відплатою усім, хто противиться їхнім домаганням".

Ще досадніше зясував ролю „лабістів" згаданий на початку Едгар Лейн. Він сказав: — „Без належного управильнення „лабі" ми хіба будемо виставлені на щораз нагальніші натиски різних груп, що будуть домагатись субвенцій та охорони. За тим піде розбиття нашої законодатної й екзекутивної влади, а далі прийде до зудару між самими групами, що вже розіб'є цілу нашу спільноту на дрібні частини."

Бел Зел, професор Бруклин Каледжу ствердив, що є добрі й лихі „лабі" й тому деякі з них мають право впливати на законодавство. Цікаве це те, що сказав конгресмен Чарлс А. Галек відповідаючи на заввагу Галовея, що тиск на конгресменів є небезпечніший ніж на президента, ніби то тому, що „меншини можуть мати більший вплив на конгресмена ніж на президента". Галек заявив, що „є багато більше зорганізованих меншин, які тримають з президентом, ніж зі мною".

Микола Чубатий.

Чи американські українці мають інтересуватися політикою?

Питання поставлене в заголовку тієї статті може пересічному американцеві видаватися дивним та прямо незрозумілим. Як можна в демократичній країні, де всі публичні органи виходять з вибору вільної волі громадянства, навіть ставити таке питання. Та ж у кожному возі ньюйорського собвею ви читаєте клич: „Фрідом іс еверибадис джаб" — свобода є справою кожного громадянина. Далі поставлене домагання одної американської установи, що пропагує практичну демократію, яке взиває кожного американця брати живу участь у всіх виборах, політичних акціях американської нації тощо. Отже інтересування кожного громадянина політичними справами це є практична демократія. Тому ясно, що й американські українці повинні так само живо інтересуватись внутрішньою політикою загально-американською, внутрішньою політикою українсько - американської збірноти та закордонною політикою Америки, де справа визволення України, землі,де спочивають кости наших предків, стоїть на передовому місці. З природи нашого українського походження для американського українця справа визволення українського народу стояти мусить в осередку його політичного заінтересування.

Політична Організація чи Політичні Організації?

Коли ж ми нині поставили таке питання в наголовку оцеї статті, то зробили це тому, щоб розвіяти баламутні погляди на сторінках преси з боку дискутантів з моєю статтею, поміщеною в „Свободі" під заголовком: „Чи заокеанським українцям потрібні власні політичні партії". Провідна думка моєї статті була, що заокеанським українцям непотрібні політичні партії принесені з Европи, бо вони нелогічні на новім терені, бо вони приносять пусте та шкідливе партійництво та розбиття українсько - американської збірноти. Натомість ніде там не було написано, що американським українцям не треба інтересуватись політичними справами.

Я вдоволений, що ця стаття була принята назагал прихильно, бо зясовувала це, що лежить на дні серця кожного американського українця — не розбиватися на партійні кліки, якщо хочемо справді подати помічну руку многострадальному українському народові, дорогому для подавляючої більшости американських українців не менше як і для політичних лідерів европейських партій, які недавно прибули до Америки.

Автор тих стрічок вдоволений, що аргументи в його попередній статті були видно сильні, бо навіть опоненти перестали вже говорити про українські політичні партії в Америці, а стали вже тільки говорити про ідеологічні групи, політичні організації тощо.

Та прикрим явищем в цілій дискусії стало це, що думки висловлені в статті: „Чи заокеанським українцям потрібні політичні партії" опоненти стали основно перекручувати підсуваючи свої думки, яких в статті не було. Твердять вони, немов би хтось пропагував аполітичність американських українців. Вони стали підсувати думки немов би я противний політичній організації американських українців взагалі. А так не є. Мої опоненти є переконані, що таки „одна чесна дорога „це розбиття американських українців" на кілька політичних організацій; я є противного переконання.

Слід ствердити, що інтерес до політичного життя це хліб насущний та вода американської демократії. Інтерес до політичних справ так само мусить бути щоденною поживою американських українців. Вони повинні бути політично якнайбільше активними; їх політична організація повинна охоплювати найдальші закутини розсіяних українсько-американських кольоній. З цього не виходить, що американські українці повинні мати багато політичних організацій та що ними конечно повинні бути европейські партії або їх сурогати. Чейже американські українці мають свою політичну організацію, Український Конгресовий Комітет. Всі заокеанські українці Нового Світу мають політичну надбудову своїх краєвих організацій Українську Пан-Американську Конференцію. І Конгресовий Комітет і Пан - Американська Конференція це на сто відсотків політичні організації. Обидві організації ведуть активну українську політику видаючи два свої органи „Український Квартальник" та „Український Булетин". Різниця в поглядах автора тої статті та в поглядах його опонентів ця, що політична організація американських українців, Український Конгресовий Комітет, веде політичну роботу в користь цілого українського народу, поминаючи европейські партії як злишній тягар на американськім грунті, натомість опоненти тої думки, що допомога Україні з Америки конечно повинна йти через святительські руки европейських партійних лідерів, тепер до речі розбитих та розсварених на смерть, як нас інформують останні вісті з Европи.

Саме, щоб успішно помагати справі визволення України з червоного ярма, конечна одна сильна, здорова політична організація американських українців, якою повинен бути Український Конгресовий Комітет. Коли ж хто вважає, що ця нині на ділі одинока серйозна політична організація американських українців має хиби в праці чи в людях, так найкраща дорога, щоб всі ідейні українці ввійшли в цю організацію і перейняли в ній співвідповідальність за працю та за контролю. Це одинока правильна дорога помогти поневоленій Україні.

Чи реалістична угодова політика на рідних землях мусить бути завжди безідейною?

Другу неясність в дискусії на тему: Чи заокеанським українцям потрібні політичні партії" ввів Іван Кедрин у своїй статті „Чи тільки революція або угода", поміщеній в числі з 14-го березня ц. р. Автор теж підсуває мені думки, яких в моїй статті зовсім не було.

Революція та політика угодово-реалістична це тільки засоби, якими послугуються поневолені народи на шляху до свого визволення, а еволюція або розвій народу це щось інше. Еволюція чи дозрівання державного народу відбувається й середниками революційними і угодово - реалістичної політики. Річ природна, що в кожного народу є етапи зможеної революційної активности та є етапи легалістичної угодової політики. Перша ломить та нехтує право наїзника, друга його тимчасово респектує, щоб не настягати на себе ударів ворога. Чесний угодовець-реаліст все так само в душі заперечує чуже, накинене право й чуже накинене панування так, як й революціонер. Це справа тактики, а не самої істоти визвольної боротьби, яка ведеться раз революційним шляхом, то знов реалістичною угодовою політикою або обома середниками рівночасно.

Ніде в моїй статті я не сказав, що угодовець - реаліст „зрікається політичних амбіцій, що ідеологічна згода на чуже панування". Того я ніде в моїй статті не написав, бо так не є. Навпаки я написав таке: „Недержавні народи нерідко стосують ці два способи боротьби за волю рівночасно. **Одні ведуть революційну боротьбу, другі реалістичну політику**".

(Докінчення на стор. 3).

Таня Самчук.

КИЇВ ФІЛЬМУЄ

(Жмут споминів.)

20)

Але сама робота над Полтавкою глибоко врізалась в мою тямку. Чомусь той фільм робився з величезним поспіхом. Працювалося кожного дня і працювалося багато. Саме в той час на фабриці працювалось над пятьома чи навіть і більше, фільмами, але Наталка забирала увагу сливе цілої фабрики. Що то з того вийде? Всі, здавалось, мають це питання на устах. У Кавалеридзе завжди повно людей — дома в його готелі і на фабриці в його кабінеті. Він завжди піднесений, напружений. Знов почалися наші нічні відвідини „Континенталю". Я була тоді в такому стані, що воліла б замість „Континенталю" ліжко, але наша група так якось звикла і всі шукали відпруження десь поза фабрикою, що я не могла виломлюватися зі загального настрою. Десь біля дванадцятої заїзджали на вечерю, завзято при тому про щось з пережитого сперечалися, іноді трохи побавились. На відпочинок було мало часу. День за днем я верталась до дому, як не у першій, то у другій ночі, рідко коли перед дванадцятою і вже зовсім рідко у нормальний вечірній час.

Мешкала я тоді у батьків мого чоловіка. Займали ми пів великої кімнати, розділеної на половину звичайним великим килимом. За килимом у другій половині жили старі батьки. У цілому мешканню, що складалося з пяти кімнат і кухні, жило вісім членів родини дорослих і троє дітей. Крім того одна кімната винаймалась одній чужій родині, бо по правилам сих часів і тих умов одна родина не мала права користати аж з пяти кімнат. А поза тим ціле мешкання було завантажене не лишень людьми, але й речами і були то не звичайні буденні речі. Батько мого тестя — відомий російський професор мистецтво-знавства Адріян Прахов, прибірав було величезну збірку передовсім картин, по друге — різних інших музейних експонатів великої історичної вартости. Так, наприклад, у нашій кімнаті знаходилась частина справжньої египетської мумії (професор Прахов бував особисто на розкопах у Єгипті). На стінах висли оригінали Врубеля, Сєрова, Васнецова, а в схову під ліжком спочивали оригінали Вато і Грьоза. На поличках за склом лежали маски мумій, чарівничі амулети, різне намисто, що колись, можливо тисячі років назад, належало якимсь египетським красуням.

І от коли я перевантажена щоденними враженнями з перенапруженими нервами верталася пізно вночі, не завжди разом з чоловіком, додому та коли я опинялась між нашими муміями та амулетами, а до всього, коли зі стін дивились на мене божевільні очі Врубелівської Медузи, на мене іноді находив дуже своєрідний, невловимо визначений страх. Здавалось — щось станеться, можливо щось недобре. Іноді я забувалась де я — час, простір і все реальне тратилось і я перебувала у неуявно далеких просторах якогось зовсім іншого, ніж цей наш, світу.

Одного разу, памятаю, коли через наше велике вікно світив місяць та коли його бліде сяйво падало якраз на мумію, мені видалось, що в тому „далекому" просторі я бачу постать жінки високого росту, яка десь з безконечного наближається до мене. І не помагало, закрити очі. І закривши їх, я все одно могла бачити те неуявно далеке.

А робота над Наталкою тривала від початку року до кінця місяця жовтня. Темпи були надзвичайні. Десь у вересні почали підготовку до здачі фільму. Саме в той час мій чоловік розсварився з фабрикою; домагаючись підвищення платні, кинув роботу і пішов шукати чогось кращого до Москви. Спочатку виглядало, що він там улаштується і вперто кликав туди також і мене. Я ж не могла звільнитися. Все кінчали Наталку, Кавалеридзе все хвилювався, вимагалось все нових переглядів, доповнень, поправок. Спочатку Кавалеридзе впевняв усіх, що фільм вийде найкраще, але з бігом роботи переконався, що воно не зовсім так. Фільм мав великі недотягнення, а головним з них — мала насиченість динамікою руху. Він був млявий. І єдиною його справжньою заслугою було, що він документував на екрані безсмертного нашого літературного батька Котляревського.

Але все таки все має свій кінець. Термін здачі Наталки неухильно наближався. Церемонії такої справи у наших умовах переважали всі фантастичні поняття подібної процедури .Так як при ухвалюванню сценарія треба було перейти всі сім митарств, так само при випуску фільму повторялось те саме. Політична цензура, далі партком, ще далі якісь окремі цензори і аж тоді головна велика церемонія — директор, режисер, оператори, актори, монтажисти, представники міської управи. Виявилось, все таки, фільм зробив враження. Всі вдоволені. Кавалеридзе дістав багато гратуляцій, а крім того він і оператор дістали більшу нагороду грошима. Я була так само не мало заскочена і здивована, коли мені передали конверт з написом „Тані від Наталки" у якому я знайшла 1,200 карбованців, що було мені дуже до речі зогляду на різні родинні справи. Але ця моя і ще кількох моїх співробітниць, нагорода відноситься на конто самого Кавалеридзе, що на радощах, після днів праці, смутку і тривоги, не забув також і тих, що ділили з ним його труднощі.

Далі в „Континенталі" цілий бенкет, блискучі імена, сольові виступи, промови, тости, танець. Все то діє, робить враження, Кавалеридзе повний переможець.

Зараз після Наталки і бенкетів почалися великі збирання до Москви. Я з родинних причин, дістала довшу відпустку і їхала до чоловіка, Кавалеридзе віз на показ до Москфільму свою Наталку, інші їхали просто до головної столиці людей побачити і себе показати. Було замовлено цілий передів у вагоні другої кляси, передбачалась цікава подорож.

У Москві повно турбот, шукань, проєктів. Зупинились ми у одних наших далеких родичів. Про якесь окреме приміщення годі й мріяти. Наші родичі самі займають одну-єдину кімнаточку і вони відступили нам один з чотирьох кутів.

Чоловік мій не міг тут знайти ніякої роботи. Ходив на всі московські кінофабрики, писав до Ялти, до Ташкента, до Тифлісу, нарешті до Ростова на Дону, нарешті до Саратова, але все дарма. Йому, видно, шкодили з Києва, де хотіли змусити його вернутися назад і куди він „із-за принципу", а скоріше з амбіції, не хотів вертатися. Я ж рішила все таки не рвати з Києвом, де мені до речі пробіцяли збільшення платні, що мало вже значити щось біля сімсот карбованців. Я ставала вже цілком самостійною, фаховою силою фільмовиробництва.

А тим часом наступає деяка перерва моєї роботи і чекання на нове. Наступні роки принесуть з собою нові завдання. Так тридцять сьомий рік приніс „Запорожця за Дунаєм", наступний „Війна починається", далі „Пятий океан", ще далі „Шорс", а там „Богдан Хмельницький", аж до великого і страшного 1941 року, коли то ми з групою Кавалеридзе поїхали до Жаб'ього в Карпати робити „Пісню про Довбуша", де нас застала війна, яка весь зміст мого життя направила у зовсім інший бік.

(Кінець).

Питання й відповіді щодо натуралізації та іміграції

Питання: Мій племінник приїхав до ЗДА на постійне проживання і працює тепер на нашій фармі. Тільки він приїхав, він зразу ж спитав, як йому стати американським громадянином. Я не можу йому як слід відповісти на це питання і хотів би дістати книжку, де було би написано про цю справу. Чи не можете Ви мені порадити таку книжку? Мій племінник досить добре читає англійською мовою, хоч недостатньо нею говорить.

Відповідь: Загальна Рада Американської Єдности випустила книжечку, в якій просто і ясно написано як стати громадянином ЗДА. Вона вийшла в англійській мові і зветься: "How to Become a Citizen of the United States." Там описано весь процес одержання громадянства: виповнення заяви про те, що людина хоче стати громадянином ЗДА — це часто зветься одержанням „перших паперів"; потім виповнення заяви про натуралізацію і нарешті переслухання. В цю як книжечку включено 131 спеціяльне питання і стільки ж відповідів про американський уряд і історію ЗДА, отже, готуючись до іспитів перед судом або урядом натуралізації можна себе перевірити. Там же вміщено копію конституції ЗДА. Цю книжку використовують уже багато років і її кілька разів переробляли за останніми данними. Вона коштує лише 50 центів. Отже, пришліть 50 центів і замовлення на книжку на адресу Загальної Ради і Вам її зразу вишлють поштою. Адреса така: Common Council for American Unity, 20 West 40th Street New York 18, N.Y.

Питання: Мій кузин перебуває тепер як ДП в таборі для скитальців в американській зоні в Австрії, куди він прибув в кінці січня 1949 року. Я хочу допомогти йому емігрувати до ЗДА, де крім мене він ще має також і інших родичів. Чи можу я його виписати згідно з законом про допущення ДП?

Відповідь: На жаль, Ваш кузин не може приїхати згідно з Законом про ДП. Щоб мати право їхати за цим законом, скиталець повинен приїхати до американської, англійської або французької зони Німеччини, Австрії чи Італії не пізніше 22 грудня 1945 року. Тепер до Конґресу внесено проєкти змін до цього закону, що мали би полегшити умови еміграції, але тим часом і ці проєкти охоплюють лише тих осіб, що прибули в згадані зони до 1 січня 1949 року. Ми Вам радимо десь за місяць написати до нас і тоді ми поінформуємо Вас про ті зміни, які прийняв Конґрес.

Питання: Я прибув до ЗДА чотири роки тому як імігрант. Я уже давно дістав перші папери і коли мине 5 років мого перебування тут, то я подам заяву про громадянство. Але моє прізвище таке, що американцям його дуже важко вимовити, а це ускладнює мені багато справ. Чи не можу я змінити своє ім'я так, щоб його було легше вимовляти.

Відповідь: Коли Ви будете подавати заяву про натуралізацію, то можете включити і заяву про зміну прізвища. Натуралізаційний Суд може тоді змінити Ваше прізвище (в той час як Ви будете натуралізовані) і видати Вам посвідку натуралізації на нове прізвище. Якщо Ви подасьте достатньо поважні причини, то Суд дозволить Вам зміну прізвища. Окрема плата за це не береться. Звичайно, Ви можете змінити Ваше прізвище також і перед натуралізацією, і після неї, за це Вам треба додатково платити судові. Якщо Ви будете міняти прізвище після натуралізації, то повинні заплатити 5 долярів за нову посвідку натуралізації, де буде поставлено Ваше нове ім'я.

(Якщо у Вас є якісь питання щодо натуралізації чи іміґрації — пишіть до Загальної Ради Американської Єдности, Ви завжди дістанете пораду. Адреса: Common Council for American Unity, 20 West 40th Street, New York 18, N.Y.).

Чи американські українці мають інтересуватися політикою?

(Докінчення зі стор. 2-гої).

літику співпраці з ворогом дарма, що одні та другі прямують до тої самої цілі, до усунення ворога з рідної землі". Оце були мої слова; ніде я не написав, що реалістична політика ведена легальними середниками, отже в рямцях польського, совєтського чи другого чужого права, це зречення національних ідеалів, це зрада. — Я особисто вважаю оба способи рівно вартісні для народу та рівно ідейні, коли тільки людина справді має на оці добро народу, а не свій особистий інтерес.

Кожна реалістична політика, яка послугується легальними середниками боротьби є свого роду угодовством, бо ж хіба ясне, що ворог-окупант ніколи не говоритиме з противником, який його отверто неґує. Ворог може не тільки вірити словам представника поневоленого народу, що найчастіше буває, але член поневоленого народу, який хоче говорити з ворогом, приневолений — для вищого добра рідного народу та для справи його визволення — кривити душею та перед ворогом говорити, що його признає або бодай не заторковувати того питання, коли це можливо.

Звичайно, окупант не вдоволяється відсуненням засадничого питання на бік і політик угодовець для відвернення ударів на свій нарід мусить на словах признавати чуже панування. Чесне ведення реалістичної угодової політики, коли вона справді має на оці добро народу, а не власні особисті вигоди, це є деколи більша патріотична саможертва, ніж навіть революційна боротьба.

Чи директор приватної ґімназії „Рідної Школи", установи, основаної на це, щоб берегти душу української молоді перед винародовленням, не мусів, щоб цю молодь виховати для українського народу, заявляти перед польською шкільною владою, що він та ціла „Рідна Школа" признає Польщу, і так врятувати існування „Рідної Школи"? Чи посли УНДА переходячи на шлях „політики нормалізації" не мусіли признавати на словах, що вони признають тимчасово Польщу на Західній Україні? Чи можна собі подумати, щоб український патріот та самостійник, що лишився живим під червоним режимом та не оперує в УПА, не мусів на словах заявляти, що признає совєтську владу та вважає її вождя, Сталіна, генієм?

Хіба ж поляки за чужого панування Австрії чи Росії не голосили все: „При тобі найясніший пане цісарю стоїмо та хочемо стояти"? Правда, серед угодовецької реалістичної політики є багато нагод до ломання характерів, бо покуса особистої наживи все є велика. Тому до ведення чесної угодової політики треба може й більше твердих характерів, як до революційної боротьби.

І революційна тактика боротьби і угодова, це нічо інше, а тільки різні способи боротьби на шляху еволюції народу, себто його національного дозрівання до остаточного визволення. Обі тактики патріотичні, коли ведені патріотами з одною думкою на душі — визволити рідний край.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Традиційний Різдвяний Вечір в ОДВУ

Різдвяні вечорі, уладжувані місцевими відділами ОДВУ та Українського Золотого Хреста, мають вже свою кільканадцятирічну традицію. Тимто і цього року не відступлено від звичаю. Правда, до святочного стола засіло менше гостей, як колись, перед війною (біля 100 осіб), але відрадне явище це участь в святі новоприбулих, що становили третину публіки.

Гарно уложені в формі підкови, накриті столи, за якими бачимо старших членів громади, перших піонірів організованого життя Клівленду, а поруч щойноприбулі зі „старого краю" скитальці. Молодечий сміх перекликується з діточим криком, в залі мов у вулику гуде та нараз все мовкне — в куті різнокольорово замерехтіла ялинка.

Коротеньке слово привіту (голови комітету свята) і зазив до молитви оригінальною деклямацією вірша Ю. Клена:

„Тож помолімося за полонених...
...Та ще за страждущих і угнетених...
...За всіх в снігу зажива погребених...
Ще помолімося за всіх, кому вже не судилося узріти світла,
Що їх я думкою не обійму:
За всіх кому зруйновано їх житла,
Кого безжалісно кинули в— тюрму...
Помолимось за тих, що у розлуці
Помруть, відірвані від рідних хат:
За тих, що у розпуці вночі гризуть залізні штаби крат,
За тих, кого веде на страту кат...
За всіх, кого нещадно чавлять жорна...
Чиї неясні дні, як ночі, чорні.
ТИ БОЖЕ їх у темряві не кинь,
БЛАГОСЛОВИ їм шлях серед пустинь!!!

Чарівні звуки арії „Аве Марія" (скрипкове сольо п. Мирона Шияна) до дна зворушують душу і тиха, щира молитва лине до Всевишнього. Рясні сльози на очах більшости приявних пророчисто свідчать про стан і скорботу їхніх сердець. Мабуть всі думками полинули туди, де за правду Божу і національну караються наші батьки, родина і весь народ.

„Нова радість стала..." — інтонує скрипка а ціла заля відрухово підхоплює цей радісний акорд і понеслась бадьора колядка могутнім звуком. — „Просим Тебе Царю... Даруй волю, верни славу — нашій Неньці Україні!.. Оживилась громада цею вірою, а вмить пізніше вічно неструджені пані УЗХреста заметушилися біля столів, сріблом задзвеніло накриття і смачна страва „розв'язала язика"... Гутірки, спомини, оповідання та перлистий діточий сміх знову опанували залю. Покріпивши плоть треба покріпити і духа і про це вже подбав новоприбулий скиталець, який поділився з приявними незабутніми споминами з давніх літ „Про Різдв'яні звичаї в Україні". Перед очима виринув нам образ рідного села, засипана снігом солом'яна стріха, дідух на покутті, сіно на столі під вишиваним обрусом та вкрита соломою долівка. За багатим столом сидить совокупно сім'я, ділиться просфорою з медом, запах кадила розноситься по чисто вибіленій та прибраній хаті і панує „мир на землі між людьми доброї волі". Та це вже тільки спомини діточих літ, цього неповторного минулого щастя. Завданням нашим є донести цей староукраїнський звичай та гарний обряд новому поколінню, бо чого вартий нарід, який загубить свою віковічну традицію?

Згадав він про радісне Різдво 1939 року, коли вітка українського народу, Закарпатська Україна, зустрічала це свято, а з нею і весь український нарід, у вільній, самостійній державі. Та згодом воєнна хуртовина потрясла основами різдв'яних обрядів, бо рік пізніше безбожницький молох азіятів посилив кампанію „безбожництва" та робив заходи, щоби не допустити до святкування свят релігійних, а з окрема Різдва та Воскресення.

Та не має в світі сили, яка могла б покопати те, що криється в душі людини і здається тодішнє Різдво святкував народ значно урочистіше хоч бідно, бо вже починався період тричі проклятого совєтського „багатого, щасливого життя".

На зміну прийшов новий окупант — „визволитель". Настрій іншого Різдва малює нам мистецьким віршем О. Бабія рецитаторка п. Володимира Кавка.

...Ще торік вечір-свят святкував з нами син,
і колядку співав тут із нами,
а сьогодні в тюрмі колядує десь він...
Може нині залився сльозами...

Роки минали, прийшла сумна скитальщина і ми знову засіли за скромними свят-вечірними столами в ДП таборах. — Свіжий подих Рідної Землі та привіт принесли нам героїчні бійці УПА. Від них довідався український народ про те горе і терпіння, які переживає наш многострадальний народ за залізною заслоною.

За Б. Лепким малює нам рецитаторка картини того горя, що його віщий дух поета бачив у візії:

...Горять свічки... Синявий дим снується попід стелю
Думки Твої біжать за ним у батьківську оселю.
...Прибігли... Боже! де наш дім?..
...А люди, люди де? — нема
Де ділися? — не знаю...

Та різдво Христове це день радости а не смутку. Народився бо Спаситель Світа, що принесе на землю мир, волю, відпочинок. Годі і нам жалісно плакати, — чейже борба за правду Христову не устає від століть, вона ведеться і тепер в Україні бо:

Це тут слова, а там, якраз в цю мить
Можливо, залягли вони у шанцях...
І ми не знаєм що... ні, знаєм ми, —
Що перемогу осягнуть повстанці!

Тими словами (вірш М. Ситника „Новорічне") закінчив бесідник свою розповідь. Святочна частина на цьому закінчилась а почалась розвагова. Народні пісні і колядки з грамофонних пластинок, товариські гутірки виповнили решту вечора. Проспівано в супроводі ґітари помисловий куплет „На фонд скитальців не скупіть ви грошей", що його виконали бравурно „нові" сили. Словом, вечір пройшов з повним моральним успіхом і є надія, що в майбутньому на того роду вечорі прибуде численіша громада.

На маргінесі цього варто згадати, що Відділ ОДВУ відвідав цього року з колядою своїх членів, прихильників та симпатиків, а зібрану коляду в сумі $ 174,25 розділив так:

УНРада $50.-; УККомітет — $50.-; Центр. Управа ОДВУ — $50. На ЗУАДК (через Центр. ОДВУ на оплату поіменного ашурансу для одної родини, який виставляє член відділу) — $25.- (заокруглена сума).

Збірка на вечорі в сумі $27,80 пересилається рівночасно до ЗУАДКомітету. Відділ Українського Золотого Хреста вислав кілька харчевих пачок до Европи (перед святами) та тими днями висилає ще кілька.

Щасть їм Боже в дальшій корисній праці!

Новоприбулий.

„Вісті ЗУАДК-ту"

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК) почав видавати свої періодичні друковані бюлетини у формі газетки. Появилося перше число під назвою „ВІСТІ ЗУАДК-ту" з датою березень 1950. На чотирьох сторінках невеличкого формату т. зв. „чвірки" Централя ЗУАДК-ту подає багатий і різнородний матеріял, що торкається переселенчої і допомогової акції, зокрема про сам ЗУАДК. У першому числі знаходимо такі малі статтейки, замітки і новинки: „Дальше переселювати і помагати", „Спільними силами (Організація праці ЗУАДК)", „ЗУАДК і наша культура", „ЗУАДК і Самопоміч", „Поміч скитальцям у 1950 р.: кому і чим помагати?", „Робити є що — нема кому", „Союз Українок" спроваджує вдови з дітьми", „Жінки працівнички ЗУАДК-ту", „З листів до централі ЗУАД К-ту", „Поради для старих і нових імігрантів як не треба поводитись", „Роля телефону в ЗУАДК-ті", „ЗУАДК і КАРЕ", „Привезли рідну городовину". Крім цього ; там 2 гарні світлини: „Стіл ЗУАДК-ту у порті Ню Йорк" і „Рух у порті" з ширшим поясненням труднощів і клопотів при останньому оформлюванні імігрантів.

Ціллю „Вістей ЗУАДК-у" є інформувати однаково його прихильників, як і людей байдужних чи неприхильних — про всі справи, що входять в засяг діяльности ЗУАДК-ту, та про його успіхи і невдачі, бо досвід виказав, що найбільша частина жалів і претенсій до ЗУАДК-ту походять з того, що люди не є докладно і правдиво поінформовані про ці справи.

Централя ЗУАДК-ту розсилає „Вісті" даром кожному, хто цього забажає. Хто ще не одержав цього цікавого видання — хай лише напише листівочку під нижче поданою адресою. ЗУАДК просить теж подавати Централі власні завваги та прислати Централі ЗУАДК-ту матеріял до „Вістей", як напр. звідомлення місцевих Комітетів, повідомлення про долю імігрантів і т. п.

У найближчих днях появиться друге — з уваги на Великдень побільшене — ілюстроване число „Вістей ЗУАДК-ту".

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa

Що писала "Свобода" тому 40 років?

24. березня 1910 р.

„СЛОВЯНСЬКИЙ ДЕНЬ" У ВАШИНҐТОНІ І ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ

Тому, що в переписі населення, який починається з днем 15 квітня 1910 р. не поміщено рубрики про національний катастер, а тільки про державне походження, за почином словаків відбувся в Питсбурґу в дні 7 березня зїзд словянських іміґраційних груп для внесення протесту проти такого знехтування різних національностей. Там явилися представники всіх словян за виїмком поляків і москалів. Від Українського Народного Союзу був приявний Дмитро Капітула, і секр. Т. Лабовський, а від „Свободи" о. Петро Понятишин. Угро-русинів заступав голова „Соединенія", п. Угрин. Той останній, коли почали говорити про признання прав кожної національности записатися своїм іменем, обстоював, щоб угорських русинів назвати москалями (по англійськи "Russian"). Йому змісця дав відправу Т. Лабовський, кажучи, що „русини" це не „росіяни", що він "Ruthenian", а не "Russian." Після того рішено домагатися, щоб підчас перепису записували національне походження кожного так, як хто подає. Для підтримки цієї справи у Конґресі вибрано комітет з пяти членів, серед яких від українців був Д. Капітула.

Дня 10 березня комітет приїхав до Вашинґтону, де його прийняв конґресмен зі стейту Ілиной, А. Сабат, що походить з Чехії. Він повів депутацію до Білого Дому, де її прийняв президент Вилйем Тефт. Опісля пішла депутація до п. Дуранда, директора цензусового відділу при департаменті торґівлі. Він обіцяв видати службовикам зарядження, щоб приноровитися до бажання національних груп, одначе заявив, що вже не може змінити конскрипційних блянкетів для цієї цілі. Після того відбулося переслухання депутації в комісіях обох конґресових палат. Тоді Конґрес ухвалив зараз законопроєкт, щоб у цензусі записувати походження громадян по національности, а не тільки по державнім походженню. Газети у Вашинґтоні широко розголосили цю справу і написали, що це був „Словянський День" у Вашинґтоні. У сенаті підтримував цю справу сен. Джордж Т. Олівер, а в палаті послів А. Й. Сабат.

31. березня 1910. р.

ПЕРША ВІДОЗВА „РІДНОЇ ШКОЛИ" ЗІ ЛЬВОВА ДО „АМЕРИКАНСЬКИХ ЗЕМЛЯКІВ"

Новозорганізований в Галичині Краєвий Шкільний Союз, з осідком у Львові, прислав першу відозву, в якій вияснясь, як повстав рух під назвою „Рідна Школа" і візвав „Американських Земляків та Землячок" складати жертву на утримання приватних українських шкіл в рідному краю. Під відозвою підписаний Михайло Грушевський, як голова, а д-р Іван Брик, як секретар. Крім того доданий повний список членів Тіснішого й Ширшого Комітету, у склад якого ввійшли представники усіх центральних установ і товариств в Галичині.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА В БРАЗИЛІЇ

Клим Гутковський, редактор бразилійського „Прапора", відкрив при тов. ім. Т. Шевченка в Куритибі, в Бразилії українську школу і подбав про це, що австрійсько-угорський консулят дарував цій школі багато книжок, мап і грошеву підмогу. Наука почалася з днем 15 грудня. Оплата від дитини 2 мілрейси місячно.

З ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК (ВУАН)

Створення „Наукової Фундації" УВАН

Згідно з побажанням українського громадянства, висловленими в часі святкування ювілею проф. Д. Дорошенка, „Ювілейний Комітет" перетворився в окрему „Наукову Фундацію УВАН" на чолі з Кураторією Фундації. Дня 3. березня 1950. р. на установчих зборах Фундації вибрано Кураторію з д-ром Б. Димою, як головою на чолі, п. І. Трачем та К. І. Янівським — заступниками голови, др. Т. Михайлівським і проф. В. Костюком — секретарями та п. О. Войценком — скарбником. Завдання Наукової Фундації УВАН — нести матеріяльну допомогу нашій найвищій науковій установі на еміґрації.

ІНАВҐУРАЦІЯ ГРЕЦЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

Атени, 30 березня. — Новобраний грецький парлямент збирається сьогодні на інавґураційну формальну сесію, відрочуючи її опісля до 13 квітня, коли теж прийде до остаточного вирішення долі нового уряду з премієром Вінізельосом на чолі. Венізельос, відвідавши вчора знову короля, щераз потвердив, що він не думає резиґнувати, як довго матиме піддержку популістів.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

РАДІО

Виступ віольончелістки Зої Полевської по Радіо — Канада в Монтреалі, що мав відбутись цеї неділі, відложено до травня.

ПОШУКУВАННЯ

ОДНОСЕЛЬЧАН з села **ДУСАНІВ**, (повіт Перемишляни), які виїхали до Америки перед першою світовою війною, дуже прошу відізватися на адресу:

OLENA BUNT
2324 West 6th St., Cleveland 13, Ohio

ВАСИЛЬ ХОМКО пошукує всіх односельчан зі села **Вислочок, повіт Сянок** (Лемківщина). Прошу ласкаво відізватись на мою адресу:

WASYL CHOMKO
c/o S. A. Banks Co.
Dumas, Arkansas.

Домашня Праця

Домашня праця для молодої або середнього віку жінки. Спання на місці. Прийму жінку з дитиною.

Телефон: Henderson 5-7540.

НА ПРОДАЖ

СКРИПКУ повновартісну, правдиву італійську (привезену з Італії), стару—виграну довгими роками, марки "A Stradiuarius Cremonenfis Faciebat Anno 1721, A.S." — а також і італійську випуклу мандоліну, багато інкрустовану перламутром і сріблом, марки "Napoli—R. Calace". Продам, лише для знавця.

Адреса: Професор музики Михаїл Боднарчук M. Bodnarchuk, 501, W. Frederica St., West Fort William, Ont. Canada.

Професійні Оголошення

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ РЕАЛЬНОСТИ

КОНЦЕРТ ПІЯНІСТКИ ГАНІ ПРИДАТКЕВИЧ

В четвер 23. лютого 1950. піяністка Ганя Придаткевич дала в Морей Стейт Коледж (Кентоки) свій власний концерт.

Довголітня учениця славного Паольо Галліко, кінчає тепер музичні студії у цьому коледжі, а її концерт був одною з вимог для одержання степеня Bachelor of Music Education. Це була велика подія для всіх тут замешкалих українців. Ціла наша скромна кольонія, як також багато студентів і приватних жителів міста, прийшли до концертової залі при будинку мистецтв, щоб послухати цеї доброї піяністки. Сама її поява на сцені спричинила численні оплески. Це можна пояснити її досвідом, набутим підчас концертової подорожі, відбутої 1947 р. разом з її батьком, професором Р. Придаткевичем, по Канаді і Злучених Державах. Першою точкою концерту була Бахова Toccata in G-minor, дуже талановито і прецизійно виконана. Однак повного тріюмфу заслужила наша Ганя після виконання Бетовена Waldstein Sonata op. 53. Швидкі, брилянтні пасажі звучали наче прекрасне кольорове мереживо. Легкі модуляції і хроматичні переходи надавали делікатного затінення ясній і чистій лінії твору.

Друга частина концерту розпочалася „Дзвонами в мряці" (Кренек). Цей модерний фортепіяновий твір замітний своєю дивною гармонією і секвенцією туманних акордів. Це добрий приклад малювання картини при помочі тонів. Дальше слідкувала Maria Lucia (Guarmieri). Твір цікавий своїм ніжним, задумано тужним настроєм, який дуже добре зрозуміла і відчула піяністка. Замітна також його чиста і ясна гармонія. На закінчення концерту відіграла піяністка два твори Брамса: Intermezzo op 116 No 2 і Capriccio op 116 No. 3. Помітно було, що Брамс дуже добре підходить до темпераменту піяністки. Оба твори залишили незабуте враження на слухачах, а численні оплески та устні признання і похвали свідчили про великий успіх піяністки.

Ярема Купчинський.

НОВІ ПІДПРИЄМСТВА

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ДОПОВІДІ ЧЛЕНІВ УВАН

Відомий Шевченкознавець, проф. Л. Білецький, віцепрезидент УВАН, виїхав з раменем Осередку Української Культури й Освіти з Шевченківськими доповідями по Східній Канаді. На Шевченківському Святі в Кенорі, Онт., виголосив доповідь дійсний член УВАН — проф. Яр. Рудницький. Дня 26. березня відбулася доповідь члена-співробітника УВАН др. Ю. Мултка-Луцика в Вінніпеґу на тему „Культ Шевченка в Україні".

РОЗКОПКИ ВКАЗУЮТЬ НА ЗАЛОЖЕННЯ РИМУ В 575 РОЦІ ПЕРЕД ХРИСТОМ.

Рим, 30. березня. — Шведський вчений, проф. Ейнар Ґерстад, поробив за дозволом італійського уряду нові розкопки відомого старинного форуму в Римі та на підставі нових знахідок ствердив, що Рим основано приблизно в році 575 перед Христом, отже на 175 років пізніше, ніж це стверджували досі. Він теж ставить в сумнів легендарне існування Ромулюса, а справжнім основником Риму мав би бути король Нума Помпіліюс. Свої твердження проф. Ґерстад базує на розкопках та докладних студіях поодиноких слоїв землі на римському форумі.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Спортові Вісті

ЮНІОРИ У.С.К.-у СЯГАЮТЬ ПО ЧЕМПІОНАТ МІСТА!

Бруклин, 26. березня. — Юніори У.С.К.-у по перемогах над Queens United 3:0 (ворота Павлюк-3), Массаві А. С. 2:1 (Матвіїшин 2) перемогли рішучо в перед-останніх змаганнях ліги Bronx Jewish 5:0 (ворота — Український 2, Матвіїшин 2, Ткаченко 1), і цею високою перемогою закріпили свої шанси на здобуття чемпіона міста.

У.С.К.—YONKERS AMERICAN F.C. 1:3 (0:0).

Yonkers, 26. березня. — Змагання футболу відбуто в присутності 1000 глядачів за чашу стейту принесли У.С.К.-ові програ 1:3. Стративши три догідні позиції в першому таймі гри (Голюка, Гірка, Лютак) У.С.К. жертвенною грою гарантував на-прикінці змагань (74хв) зі стрілу Голюки по догрі Гірка-Павлюк перемогу. Замість оборона і бічні помічники перейти в наступ, бо в наступі найкраща оборона — змагуни дефензиви (виключається Лапичака) вибрали „мурування власних воріт" й тим спричинили несподівану прогру нашої команди. Противник вповні використав неповязаність нашої дружини і у відступі 6 хвилин стрілив трос переможних воріт при видатних блудах нашого гол-кіпера. Перемогу Йонкерс завдячує не кращій грі своєї команди, але бракови провідної думки у змагунів дефензиви У.С.К. В цілості наші змагуни індивідуально покладають на себе багато ваги — забуваючи, що в футболі **існує співгра**. Найкращими змагунами У.С.К.-у були Лапичак, Гузар, Поритко.

В неділю, 2. квітня ц. р. слідують слідуючі зустрічі:

11:00 Юніори — У.С.К. — Bronx Braves грище 59th Street & 1st Ave.

11:00 Сеніори — У.С.К. — Columbia SFA грище Red Hook Center, Бруклин, Bay & Court Street. Мистецтво ліги.

1:15 Сеніори — У.С.К. — Union S.C. грище Red Hook Center, Бруклин, Bay & Court Street.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ.. КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ „ПЕЙРОЛ СЕЙВИНГС"!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Квартальні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 2. квітня, по Сл. Божій, в парафіяльній салі. 2250 W. Cortez ул. Просимо всіх членів і членок узяти участь, бо є важні справи до полагодження, як рівнож буде ухвала проєктів для делеґата на конвенцію УНС. Повідомляємо, що у випадку захворіння і таке інше звертатися до уповажненої від. 301 на адресу: Miss Anna Domanchuk, 1035 N. Western Ave., Chicago 22, Ill. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Організаційні і місячні збори відділу 194 відбудуться в суботу, 1. квітня, в год. 6. вечір, в домівці товариства, 12 Ст. Маркс Пл., кімната ч. 4. З нагоди роковин найбільшого генія України Тараса Шевченка до програми зборів увійде м. ін. реферат про Тараса Шевченка і читання його творів. Пошануйте Кобзаря і Пророка України й візьміть участь у цих зборах. Проситься теж і нечленів прийти. На цих зборах промовлятиме в організаційних справах У. Н. Союзу п. Василь Загаєвич. — Д-р Я. Падох, предс.; В. Никифорук, фін. секр.

CLEVELAND, O. — There will be a meeting of the "Zaporozka Sitch" Branch 251 on Sunday, April 2, at the St. Peter & Paul Chuch Hall, W. 7th St. & College Ave., after second Mass. — E. Kupchik, Sec'y.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 6-го березня 1950 року помер у 66. році життя

ГРИГОРІЙ СИРЧУК

довголітній член Бр. св. О. Николая, відділ 106 УНСоюзу в Шікаґо, Ілл.

Вступив до УНСоюзу в 1923 р. Покійний походив з села Шутормильці, повіт Заліщики. Був членом Бр. і УНСоюзу 27 років. Полишив в смутку жену Анну, дочку зам. Зофію Петрі та зятя і 3 внучки, дочку зам. Марію Лубезна Беґас та зятя Андрея та 2 внучки.

Похорон відбувся 9-го березня з погребового заведення до церкви св. О. Николая та відтак на цвинтар св. Николая, Ґіґіс Ровд і Десплейн Ривер. В похороні взяли участь члени Бр. відділу 106, родина, кревні та знайомі. Нехай земля буде йому пером.

В. Н. П.

Г. Даціків, секр.

Ділимося сумною вісткою з нашою Ріднею і Приятелями, що наш Найдорожчий Батько і Дідо

о. ІВАН ЛИЦИНСЬКИЙ

б. парох Борислава і завідатель села Брониця к. Дрогобича, Галичина, помер дня 16. березня 1950. в 66. році життя і в 43. році священства.

Похорони відбулися дня 18. березня 1950. в Salzburg, Австрія, на новім цвинтарі. — Нехай чужа земля буде Йому пером!

Д-р Михайло і Наталія Яремчишини
Дарія і Богдан, внуки.

Box 647, Parsons, Kansas.

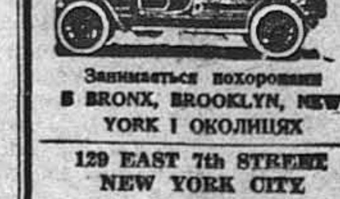

МУЗИКА

ТАРЗАН, ч. 2313. Завзятий змаг.

На її оклик Тарзан обернувся і побачив її небезпечне положення.

Він ледви дав вказівки своєму малпячому приятелеві... ...і скочив у воду, під водопад.

Послушні вказівкам Тарзана збентежені малпи вискочили на дерева...

...а міжтим Гор і Бронсон зчепилися в завзятій боротьбі на життя і смерть.